

BUDAPESTI HÍRLAP

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, II., SZILÁGYI DEZSŐ-TÉR 2.
BAGÓ-FÉLE NYOMDA
TELEFON 153-66.

POLITIKAI LAP.
FŐSZERKESZTŐ: PLATTHY GYÖRGY.
SZERKESZTŐK
SZIGETI JÁNOS DROZDY GYÓZÓ

MEGJELENIK
MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN ÉS VASÁRNAP
EGY ÉVRE 20, FÉLÉVRE 10 KORONA
EGYES PÉLDÁNY 20 FILL.

Papiroselvek

Eredeti ember ez a Hegedüs Loránt. Pitykés dolmányban jár és feketesárga nadrágban. Rajong a földért s a kereskedelmi bankban a kuponokat vágja. Tántorít-hatatlan hive volt az Ausztriával való közösségnek — tegnap s ma a perszonális uniót üdvözli, mint a napimádó a felkelő napot. Komoly embernek mondják és élceket farag. A legvastagabbat a Déli Hírlapban helyezte el.

Mit is mondott a multi milliomos bankvezér? Körülbelül azt, hogy nemzeti létünk attól függ, vajjon a divatból kiment ellentéteknek és elveknak papirfala mögött politikusaink megtalálják-e azt a nagy igazságot, hogy az egységben van az erő.

Nagyon jó! Hát a dualizmushoz való doktrinér merrev és konok ragaszkodás csak divat volt és papiroselv? Divat, mint a mellény utolsó gombjának szabadon hagyása? Papiros, rongyos papiros, ami most a szemétkosárba kerül? Hát akkor miért kellett a magyar kancellárnak golyóval és akasztófával megfenyegetnie azokat, akik hozzá mertek nyulni ehhez az elvhez? Miért kellett eldölni, darabontokkal eldölni a képviselőházból kikerülőket, akik nem hittek ennyire a szentségében az egységben?

Nagyon jó! Hát a magyar népi szarjadzó a függetlenségért harcolt?

des komoly, áldatlan s eleddig, fájdalom, meddő küzdelmért tartja a bankvezér ur divatnak és papiros elvnek?

Hihetetlen, hogy ilyen véresen komoly időben magyar képviselő ilyen cinikusan mer nyilatkozni. Csak a bankokrácia önértésével lehet ezt a hangot megmagyarázni, melynek elv és meggyőződés csak papir, aminek semmi értéke, hacsak nem érték-papir.

Hegedüs Loránt az ő élc-es nyilatkozatát a Marscsillaggal kezdte. Nagyon találó! A munkapárt csillaga csakugyan kibillent a sarkából s a tisztelt képviselő urnak, providenciális vezérének, törzskarának és legénységének a nemzet egyértelműen odamondja, hogy — mars! Hiába az élc, hiába a perszonális unióra és a szent egységre való forró hivatkozás.

valóban rászorulnak. Ez a rendszer sok utánjárást igényel, nehéz, fárasztó de igen hálás munka.

Badál Ede egyik vezéreszméje volt, már a háboru elején, hogy a hatósági és a társadalmi segélyezést egybekapcsolja. Csakis e két tényező összevonásával lehet helyesen megoldani a közjótékonyági és népjóléti feladatokat. Ez sikerült is neki, fáradságos utánjárásokkal, számtalan tanácskozásokkal és ennek az ügy lényegére tekintő irányelv megvalósításának köszönhető, hogy az I. kerületben a háborus közjótékony-ság munkája olyan példás módon és annyi beszédes eredménnyel folyik, mint sehol másutt a fővárosban.

Rögtöni segélyezési esetek csak ritkán fordulnak itt elő, mert Badálék régen megvalósították már, elsőnek a főváros összes kerületei között, a rendszeresen visszatérő segélyezés elvét. Igen helyes felfogás szerint ez a lényeges kelléke a hatósági köztámogatásnak. Szerényebb összegű, de rendszeres életjáradék az, amit a szegény családok élveznek e kerületben. Megnyugtató s a szegénység keserűségérzetének lassu eloszlatására vezető segélyezési mód az, hogy ezek a családok minden hónapban számíthatnak erre a visszatérő életjáradékra. S ezek mellett a segélyezés technikai kivitele is modern módon folyik. Nincsen semmi ácsorgás, idő, munka és keresetrabló késedelmeskedés a kifizetések körül, mert minden segélyezettnek külön könyvecskéje van, amelybe be van jegyezve, hogy mely napon és mely órában kell neki megjelenie. S ezenkívül még külön nyilvántartásban is ellenőrzi az előjáróság jótékonyági irodája a maga működésének rendjét.

De van is olyan lelkes segítő gárdája e kerület előjáróságának a háborus népjóléti munkálatok részleteinek elvégzésére, amilyen kevés van az egész országban. A háboru eleje óta felkért mintegy 240 közgyám és bizalmi em

Buda közjótékonyága és közművelődése a háboruban

II.

A továbbelő társadalom örök hálája és kegyeletérzete nemcsak azokat kell hogy illesse, akik e példátlan méretű háboruban a hazáért meghaltak, vagy akik e küzdelemben megvakultak, megcsonkultak és megrokkantak, hanem azokat is, akik a nemzeti védelem biztosításáért saját gyermekeiket, testvért, rokont, később a családapát is feláldozván, elvesztették a létfenntartójukat, erkölcsi és anyagi támaszukat s ez áldozatok meghozatalában ők maguk is tönkrementek. Igen találóan mondja ezekről a nagy életkár-sultokról Badál Ede, az I. kerület közigazgatási és társadalmi előjárója, hogy ők a háboru igazi áldozatai, mert őket sujtották leginkább a háboru érzelmi és anyagi csapásai és szenvedései. Éppen ezért érdemesek ők minden részvétünkre és minden támogatásunkra!

Ahol ilyen nemes emberi eszmékkel kezdték meg a háboruban károsult polgárság köztámogatását, ott elmaradhatatlanul figyelemreméltó eredményeket kellett elérniök. És valóban!... amit a háborus közjótékony-ság nagylendületű munkájában az I.

kerület előjárósága elért, az a késő nemzedékek előtt is követendő példája kell hogy maradjon a polgári köteleljesítés érvényének. Mert majdnem példa nélküli az az emberszeretet, amelylyel immár az ötödik éve, nem lankadó szorgalommal és elkedvetlenedést nem ismerő odaadással teljesítik embermentő nemes hivatásukat e kerület előjáróságának kijelölt tisztviselői és az önként jelentkezett, meg a felkért háborus közgyámok. Nincs még egy kerület, ahol olyan nyugodtan, csendben és a közönség megelégedésére folynék ez a népjóléti tevékenység, mint az I. kerületben. Közel 7000 állandóan ellátott vagy hosszabb-rövidebb ideig támogatott család anyagi helyzetéről állítottak itt össze lelkiismeretes kimutatást. A közsegélyre szorultak itt nagyobb pénzübeli támogatást kapnak, mint más kerületekben. A segélyezést megértő, odaadó jószívűséggel, de megfelelő kritikával gyakorolják, mert azt az elvet vallják, hogy a pénzt garmadával, a családi életviszonyok gondos mérlegelése nélkül, nem helyes, nem célravezető könnyelműen kiadni, hanem azt oda kell adni, ahol arra

ber közül, 180—200 ma is rendületlenül teljesíti a vállalt munkakötelezettségét; pedig a háboru négy és egynegyed esztendejének változott életviszonyai rájuk is gondokkal, aggodalmakkal, sulylyal nehezdednek. A segélyezendő igényjogosultságát maga az előljáró állapítja meg. Igen jellemző a kerület intelligenciájának nivójára, hogy a háboru eleje óta minden odaadásával arra törekedett ebbe a szamaritínus mozgalomba bekapcsolt minden férfi és nő, hogy elhallgattassa az elhagyatottak kesergő szívének zaklatott dobogását, eloszlassa a

jövendő megélhetésük gondjaiban érzett aggodalmaikat és felszárítsa a szenvedés és bánat könnyeit.

Ennyi odaadást, ezeket a megbecsülhetetlen permanens népmentési munkálatokat nem lehet pénzzel megfizetni. Ehhez a társadalom örök tiszteletének adóját kell leróni, sommásan, azok iránt, akik a maguk személyének háttérbe szorításával a megszokott kényelmükről való lemondással, még féléjszakákon is a háboru itthoni áldozatainak megmentésén fáradoztak. *Enyedy Barnabás.*

(Folytatjuk.)

Látogatás dr. Szalay Sándor előljárónál

Nemcsak hasábokat, de egy egész vaskos könyvet lehetne írni a budai II. kerület előljárójáról, dr. Szalay Sándorról. Ebben a vaskos könyvben talán el sem férne dr. Szalay bokros teendőiről és sok írásairól az ismertetés és evvel kapcsolatban a dicséret.

De beszéljenek a tények. Dr. Szalay azon kezdte előljárói tevékenységét, hogy gondoskodni óhajtott a II. kerület szabályozása és utrendezéséről. Azt senki sem tagadhatta, hogy a II. kerület bizony „kissé” elhanyagolt állapotban leledzett. Nemcsak köztisztasági szempontból, csatornázás, vízvezeték és más ilyen szükséges bevezetés hiányában szenvedett. De szépészeti szempontból is erősen hátramaradt állapotban. Dr. Szalay Sándor egy hosszabb tanulmányában felhívta az illetékes faktorokat arra, hogy elsősorban a vizivárosi templomot és plébániát helyezték megfelelő helyre.

És dr. Szalay nemcsak egyoldaluan fejtegette ezt az áthelyezési kérdést, de meg is jelölte, ahová a templomot helyezni lehet. A Batthyány-teret ajánlta szépészeti és művészi szempontból. De tovább ment dr. Szalay, mert a többi templomok ügyes és célszerű elhelyezését is ajánlta a székesfővárosi tanácsnak.

És hogy tanulmánya nem volt meddő, bizonyítja az, hogy a ta-

nács majdnem minden tekintetben helyeselte dr. Szalay terveit. De a jeles tehetségű és kiváló tollu előljáró nemcsak a templomok, de az iskolák, (népiskolák, közép- és felső iskolák) valamint a szabad egyetem és a budai Zeneakadémia életrekelése érdekében fejtett ki szóban és írásban érdemes tevékenységet. Ezzel kapcsolatban rátért dr. Szalay egy jobbparti állandó színház kulturális szükségességére.

Felvetette továbbá a Mátyás-templom közvetlen szomszédságában egy ereklye-muzeum felállítását. Rátért nép- és természetrajzi muzeum és balneológiai intézet, valamint országos levéltár ügyére is.

Mindezeket azért pertraktáltuk ez alkalommal olyan tüzetesen, mert látogatást tettünk dr. Szalay Sándor II. kerületi előljárónál és e személyes látogatás arról győződött meg bennünket, hogy a II. kerület előljárói székében olyan férfiu ül, aki hogyha most nem is viheti keresztül nagy koncepcióju terveit a háboru okozta bajok miatt, de az áldásos béke elkövetkeztése után Szalay dr. mindent el fog követni, hogy Buda szépészeti, kulturális, vallási és művészi szempontokból a régen megérdemelt helyet foglalhasson el a városok sorában. (M—i)

Világkereskedelmi tanfolyam

— A főváros jelentős lépése a kereskedelmi szakoktatás terén —

Az a szerencsétlen közjogi viszony, melyben Ausztriával élünk, szinte teljesen leszoktatott arról, hogy a világpolitika és a világ gazdaság eseményei iránt komolyabban érdeklődjünk. A világháborunak mindent felforgató vihara ebben is változást idézett elő. A harctéri és diplomáciai semények arra kényszerítettek,

hogy a világpolitikában jobban orientálódjunk, Középeurópa terve és az antant gazdasági bojkottja pedig a világ gazdasági problémákra terelték figyelmünket. Most pedig, hogy az önálló gazdasági berendezkedés felé haladunk és mindenki előtt világos, hogy a háboru okozta károkat csakis megfeszített munkával lehet helyrehozni, kétszeres kötelessége az államnak és minden közületnek, hogy az elkövetkező nagy gazdasági tevékenységre megfelelő erőket neveljen.

A székesfőváros, amelynek kulturpolitikája mindenkor a helyzet magaslatán volt, elsőnek ismerte fel ezt a kötelességet és nagy elismeréssel regisztráljuk, hogy a világkereskedelmi tanfolyam megszervezésével az első komoly lépést teszi a felismert nagy feladat megoldása felé.

A világkereskedelmi tevékenységnek a magyar gazdasági életben pedig alig volt látszatja, s ezt a kis világgazdasági munkát is teljesen megszakította a háboru. De kétségtelen, hogy a világháboru befejeztével az elszigetelt államok ismét mohón fogják keresni a nemzetközi érintkezést. A gazdasági versenyből Magyarországnak is ki kell vennie a maga részét s ezt csak úgy teheti, ha megfelelő pionirjai vannak.

A székesfőváros világkereskedelmi tanfolyama alapos képzettségű; idegen nyelvekben jártas szellemi munkásokat kíván nevelni a magyar közgazdasági életnek, elsősorban pedig a magyar világkereskedelemnek. Olyan munkásokat akar kiképezni, akik akár mint világkereskedő cégek alkalmazottai, akár mint világkereskedelemmel önállóan foglalkozó egyének vagy az országban vagy ennek határain túl a magyar nemzetközi kereskedelemnek szentelik tevékenységüket. A tanfolyam továbbá módot kíván nyújtani a gyakorlat embereinek a továbbművelődésre a közgazdaság és a kereskedelmi szaktudás különféle elméleti területein.

A világkereskedelmi tanfolyam szervezetét, mely Wildner Ödön dr. és Városov Gyula tanácsnokok együttes munkája, legközelebbi számunkban ismertetjük. Most csak arra a megjegyzésre szorítunk, hogy a tanfolyam megalkotására most van a legszerencsésebb időpont és pedig nemcsak az előbb említett inkább kényszerítő okok és érdekek miatt, hanem főképen azért, mert művelt ifjuságunk, mely eleddig a kereskedelmi pályától szinte irtózott, — aminek okaira most nem akarunk kitérni — most a hosszú katonai és háborus szolgálat alatt más szemmel, realisabban nézi a világot s azok a tapasztalatok, amiket ethnografiai, politikai és gazdasági tekintetben Oroszországban, Törökországban, Olaszországban, Németországban, Belgiumban, a Balkánon és Ausztriában szerzett, szinte predesztinálják arra, hogy a jövőben nagyobb megértéssel forduljon a gazdasági kérdésekhez, melyekre az előtanulmányokat a legjobb tanítómestertől — az élettől kapta.

Kramer Adolf festő és mázoló m. Budán, I., Lágymányosi-utca 4. — Telefon József 82—57. Minden e szakmába vágó munkát pontosan és jól végez.

HIREK

— **Házasság.** Lapunk felelős szerkesztőjének testvérhugát, Gerő Jolánt e hó 8-ikán vezette oltárhoz Hollós Richard dr. hadnagy, az arany, a nagy és kis ezüst vitézségi érmek tulajdonosa. Hollós dr. az esküvő megtörténte után visszatért az olasz frontra.

— **Toronyzene vagy Csendélet a Krisztinavárosban.** Igen nemes célt akar szolgálni a Krisztinavárosi Kaszinó és a Felsőkrisztinavárosi segélybizottság, amikor a szegény gyermekek felruházására toronyzenét rendezett a budavári koronázó templomban, azonban a rendezőség elvettette a dolgát. A krisztinavárosi Kaszinó elnöke, ugylátszik a jótékonysági akcióba is párt illetőleg személyi politikát akar belekeverni, mert erre vall, hogy az I. kerület köztisztviselőiben álló képviselőjét és a Szabad Polgárok pártjának vezérét elfelejtette erről az ünnepről értesíteni. Arról nem is beszélünk, hogy helyi lap létünkre bennünket is elfelejtettek meghívni az ünnepra, talán a szegény gyermekek a Szigeti és Platthy párthívei részéről származó segélyösszegeket nem akarják elfogadni. Mindezt csak azért említjük fel, mert nemsokára új korszak köszönt be és akkor nem tudjuk, hogy a székesfővárosi gázmevek egyébként érdemes vezérigazgatója kinek a szekere után fog szaladni...

— **Gyászrovat.** Linke János, a Mohács-pécsi vasut főellenőre, október 3-án, életének 56. évében meghalt. Özvegyén kívül két leánya és egy fia gyászolja.

Schart Artur, Kassa-oderbergi vasuti főellenőr életének 48.-ik évében elhunyt. Igen jeles tájképfestő volt, akinek művei a Képzőművészeti társulat kiállításain is feltűnést keltettek.

Györi Farkas Iván székesfővárosi kezelőfőtiszt, aki legutóbb a IV. kerületi előljáróságnál működött, 52 éves korában spanyolbetegségben hirtelen elhunyt. Kedden temették el a farkasréti temetőben a budai társadalom élénk részvéte mellett.

Andor József, a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumba beosztott gimnáziumi igazgató október 8-án spanyolbetegségben 4 éves korában váratlanul elhunyt. A kitűnő tanférju már egy tulesett a veszedelmes betegségéből s a köztudatban a köztudatban időjárás ismét ágy

Andor József m... zett magának körben. N... név alatt... tője,